

Ludvik
Dušan

POSLANICA Trideset let ponižanja in molka!
 Še oster meč se skrha z leti,
 gorje sprosti svoj lok, napet ko mišelovka,
 požig željá se sklene z ognjemeti.
 Narobe up je jalov, sum je izziv in bes je škoda,
 kdor vse črti, sovraži najbolj sebe,
 ko bližnjika ne more, svoj drob gloda,
 sam svoj smrtnjak, si koplje grob, se vanj zagrebe.

Ne, nisem ukročen! Le korobača
 sem sit — in vsega mi je dosti.
 S slepoto, ki vse vidi in vse prav obrača,
 ne splašča se razpravljati in bosti.
 Navadno vprašam, kómu bo vse to za zgled služilo,
 odvržem stvar, ko jo koristno odrabim,
 obsojam sprijenost, zavračam silo,
 krivico odpuščam, zlobe nikdar ne pozabim.

Beseda-molk, ti, zvon brez zvonovine,
 kaljena v kačah, ulita v jezi
 — zvon je zato, da poje; gad, da kvišku šine;

jeza, da žge s smodljivimi železi.
 Preparaj že svoj molk, kjer so obešeni spomini
 z glavó navzdol kot v zimskem snu mračniki.
 Kdor čaka, črvavi! Zato vsaj zini,
 čeprav boš le jecljal z odrevenelimi jeziki.

smrtnjak (Braslovče): okostnjak, poosebljena smrt
mračník (Savinjska dolina): netopir

PODREPNIKOM Njih želje gnojne so ko zreli čir,
 v možganih jim preži potuhnjeni modras,
 zdresiran, da na slepo useka iz zasede.
 Spočnejo laž in krešejo prepír,
 ko merijo v srce, nam prskajo v obraz
 nahujskane besede —
 in vsaka je kot polž, ki cvet objeda.

Tako ste lajali, da vam smrdel
 je v gobcih dih, da pasji jezik krivih prič
 po gadje se razklal je v službi gospodarja.
 Kupljivi trop in kdor laži je splel,
 ne pozabite niti v sanjah, da vsak bič
 na dve plati udarja,
 da še mi je poslušna NOŽ BESEDA.

RESNICA Resnice ne podkupiš s suhim zlatom,
 ne stisneš je kot glino pod pečatom.

Prava resnica je dejanje in dognanje,
 trdnejše kakor v kamnolomu trd granit,
 je misel večnih misli, strogi red zorenja
 in sklep izkušenj, ki zbistri ga opazovanje.
 Čeprav je laž posilila prvinsko bit,
 ni mogla ugonobiti žlahtnega hotenja:
 resnica je stržen snovanj in duh besede,
 njih upravičenost, nasledek ter namen,
 ne moreš nič odvzeti, tudi nič dodati,
 drugače se ko trhel panj pri dnu sesede —

v vsem ena, v enem vsa, v vrednotah vezni člen.
Z njo se ne dá ciganiti in barantati.

Je tista živa kri v veselju in trpljenju,
ki z njo podpišemo zadolžnico življenju.

ŽIVLJENJE Življenje, svržast hlebec stradanega kruha!
In vsakemu odlomljen je drugačen kos,
nekomu je spodbuda, dugemu potuha,
nekdo gara, pa vse življenje hodi bos.

Pravica zanj je slepa in enakost gluha,
ki brez drevnjače klesti zlo, pa mu ni kos,
čez spodkopane ure mu voznik napuha
prevažá prazne upe in mrliški voz.

Življenje poduhovlja se in plemeniti
tako kot duh je cepljen na brezdušno snov —
če panj je klen in čvrst, bo tudi veja zdrava.

Nedojemljivo v svoji biti in nebiti,
varljivo je ko struga s tisoči tokov,
kdor zdrknil je v sukavnik, k bregu ne priplava.

drevnjáča: drvarska sekira
sukávník (Savinjska dolina): vrtinec v vodi

HVALNICA Pojem staro hvalnico modrosti,
MODROSTI ki drži ogledalo muhasti norosti
in presega jo kot luč temo.

S pametjo blaginja se utrjuje,
norec topo čaka, da se krov sesuje,
biser dá za sprijeno blago.

Modri tudi slabo v dobro obrača,
norec strup izloča kot srdita kača
in razžre, kar nam je najbolj všeč.

Pamet je satovje redke sreče,
norec norcu se proda za skledo leče,
cilj življenja mu je topla peč.

Kdor razumnost išče, najde znanje,
kdor neumnost seje, sólo škodo žanje,
grajan bo in javno sramočen.

Ognji vseh stičič sveta blaznijo,
modri so dojeli smisel in svarijo,
govor norcev pa je prazen zven.

Modri ve: vsa moč, z lažjo dobljena,
se podre kot kočja iz trstik spletjena,
kjer je norec rabelj in grobar.

Bolje čista voda v čaši iz cina
kot pa v zlatem vrču skisana žlahtnina,
rajši nič kot le kupljiva stvar.

STARO
IN NOVO

Svet se z novim plaščem je ogrnil,
pa je le blago in kroj narobe obrnil,
pod podlogo skriva kup prevar.

Kaj verjeli, kaj smo imeli v čislih!
Staro laž krojili smo po novih mislih
in po stari meri novo stvar.

Kakor slab denar so nas prebrali,
mi pa v gumbnico smo upórni nagelj dali
kot za majski praznik ali god.

Ne prebereš si, onkraj mejnika
ni nič bolje: med grenak, slep blišč brez mika,
boj, zaplankane besede, plot!

Plota in mejnika ne premikaj,
kar je prepovedano, se ne dotikaj,
bodi vrl občan, oblast spoštuj!

Ni nedotakljivega mejnika:
kadar se po krivem tvojih mej dotika,
ga prestavi ali pa izruj.

Strah stori dvoreznega človeka,
prepovedan sad poznamo od praveka,
zdajšnji meč ni nov, le prekovan.

Najbrž modro ni, ob strani stati,
boja za obstanek pa ne smeš se bati,
pomni: Gnati ali biti gnan . . .

CVETOČI Vrh drena nam pove:

DREN sam ni
ob grapi,
saj v sapi
čebeljih krilc se razšumi.

Cvet drena nam pove:
medi
in rase
sam zase,
za sonce, zemljo, za ljudi.

Panj drena nam pove:
greni,
ker jemlje
žolč zemlje,
da plodu ostane sladka kri.

Kaj pa srce pove:
starí,
da mine;
ko gine,
od roba k jedru kamení.

UGASLA LUČ V blodnjaku let moj svet je ugasla luč,
 1. svetivo v njem: bridkost in jalov sen,
 z minljivostjo oženjen;
 od sto zaprtih vrat je en sam ključ,
 naključno najden, tisti hip zgubljen,
 in srečnikom namenjen.

Nič ne pomaga, da sem v sonce vpet,
 da je po dolgem mrazu spet vsa bit
 muževna od odjuge:
 vse sama ničevost in črvojed,
 še up, ki obeta, je navzkriž zabit
 kot vrata v času kuge.

2. Na zemljevidu ubogega srca
 ne najdem kraja, da bi si izbral
 zavetje za Ljubezen,
 v rečišču dni, zasutem od gorja,
 ostal je le okužen, suh rokav,
 zahrbtn kakor nož dvorezen.

Tu, preden se razvije, zgnije cvet,
 in lastovičar zgréšil je svoj cilj,
 mejniki so podrti,
 samo srce si skoz polarni led
 prebija izhod pa z nohti zadnjih sil
 se še upira zlu in smrti.

LOKVANJ Zaman slepim se z lučjo in jasnino!
 Nekje na mračnih tleh tolmuna bom le mulj,
 nikoli lokvanj nad presojno globočino:

v sinjino vdelani dragulj
 na valih podrhteva kot čebela v satu
 in z listov srebrnika spira,
 z živicami zakoreninjen v blatu,
 umazanijo in gnilobo destilira,
 da očiščeno srce navzven odpira

brez madeža in peg,
slepeče bel ko prvi sneg.

Mulj pa leži na dnu, prhni in gnije,
le ob povodnji se iz neder reke izvije,
da v tankih slojih preplavi ves breg.

In breg vzbrsti, vzcvetè, rodi iz veka v vek.

SKLEPNA
POSLANICA

V stiski sem za senco v zraku grabil,
sam za votlim vetrom se podil,
dokler nisem še srca pohabil,
na sedmini sreče z žveplom ga zalil.

Skoz razpadle dni je čas naduti
drkotal in trosil trose zla,
ko vsi upi so bili zasuti,
brez izvirov živa vlaga je pošla.

Kaj koristi vir brez zdrave vode,
kaj je vreden grad brez trdnih vrat,
kaj velja življenje brez svobode?
Manj ko dim in čad, še manj ko gnili sad.

Kdor priklenjen je k tiranski boli,
ve, da bolj umira kot živi:
modri se ne ustraši, šibki moli,
trdni se upira, vztraja in vzdrži.

Teplo me je, ni me moglo zviti,
v kleščah stiskalo, pa nisem strt.
Pasji bič duha ne more ubiti,
prostim mislim zlomi krila šele smrt.